

EACHDRAIDH MO BHAILE

Notaichean an Tìdeir – Còmhraidhean eadar ginealaich

Tha an goireas seo airson taic a thoirt do sgoiltean na sgilean Òisteachd is Labhairt, sgilean rannsachaidh agus sgilean teicneòlais aig sgoilearan a chur an gnìomh. Tron rannsachadh gheibh a' chlann eòlas air pàirt de dh'eachdraidh agus cultar na sgìre.

'S e cothrom fìor mhath a tha seo do sgoilearan a' Ghàidhlig aca a chleachdadh air taobh a-muigh a' chlas agus eòlas fhaighinn air luchd-labhairt na Gàidhlig anns an sgìre aca fhèin. Le taic 's dòcha bho Chomann Eachdraidh no Oifigear Leasachaidh Gàidhlig, dh'fhaodadh na h-agallamhan a bhith aghaidh ri aghaidh, air a' fòn no thairis air an eadar-lìon. Bidh riaghailtean diofraichte aig gach comhairle a rèir an teicneòlais a tha ceadaichte agus riaghailtean a thaobh sàbhailteachd air an eadar-lìon, me, fònaichean-làimhe, Zoom, Skype 's msaa.

Bhiodh taisbeanadh den fhiosrachadh a fhuair na sgoilearan tron rannsachadh, agus beachdan na cloinne air na dh'ionnsaich iad, na dhòigh mhath air ceangalan a neartachadh leis a' choimhearsnachd.

Tha na ceistean agus na dealbhan a tha an cois a' phròiseact seo airson taic a thoirt do sgoilearan nuair a tha iad a' bruidhinn ri daoine anns a' choimhearsnachd a tha nas sine. Bidh cuid de sgoilearan comasach air na ceistean aca fhèin fhaighneachd cuideachd.

Tron chòmhradh gheibh a' chlann tuigse air cò tha anns a' choimhearsnachd air taobh a-muigh na sgoile, agus eòlas air an sgìre anns na bliadhnaichean a chaidh seachad. Bidh tuigse nas fheàrr aca air mar a tha ar beatha làitheil air atharrachadh tro na bliadhnaichean, a' bhuaidh a th' aig innealan agus uidheamachd air ar beatha, agus cleachdaidhean a tha air a dhol à bith.

Ciamar a dh'obraicheas seo?

Tha diofar dhòighean anns am b' urrainn dhut an t-agallamh a chlàradh.

Fòn + Inneal-clàraidh

'S e seo an dòigh as fhasa, ach cha bhi e aig an aon ìre ri agallamh air bhidio. Chan fheum thu ach fòn le spìogair (fòn-taighe no fòn-làimhe), agus smartfòn sam bith. Fòn chun an neach air fòn leis an spìogair an sàs, agus cleachd an smartfòn airson an còmhradh a chlàradh. Air iPhone, 's e Voice Memos an app airson seo a dhèanamh, agus tha e an cois a' fòn. Air fòn Android, 's dòcha gum bi app clàraidh an cois a' fòn cuideachd; mura bheil, tha an app "ASR Voice Recorder" math agus an-asgaidh.

Cuir am fòn a tha a' clàradh faisg air spìogair a' fòn eile airson am fuaimean as fheàrr fhaighinn. Nuair a tha an t-agallamh deiseil, gluais an clàradh bho iPhone gu coimpiutair le bhith ga chur air post-dealain, no gluais e gu coimpiutair le iTunes. 'S e car an aon dòigh a tha ann le fòn Android, ach bidh e a rèir na h-app a tha thu a' cleachdadh.

Skype

Ma tha thu a' bruidhinn ris an neach air Skype, faodaidh tu am fuincsean clàraidh aig Skype a chleachdadh airson faidhle didseatach deagh-ghnè den agallamh fhaighinn. Nuair a nì thu an ceangal ris an neach le Skype lean an stiùireadh an seo: <https://support.skype.com/en/faq/FA12395/how-do-i-record-my-skype-calls>.

Zoom

Ma tha thu a' bruidhinn ris an neach air Zoom, faodaidh tu an còmhradh a chlàradh cuideachd, ma tha thu a' cleachdadh laptop no pc. (Chan eil clàradh ri fhaotainn air fònaichean no tablaidean leis an dreach an-asgaidh de Zoom.) Tha an stiùireadh air mar a nì thu an clàradh an seo: <https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/201362473-Local-Recording>.

Facetime agus Hangouts

Gu mì-fhortanach cha leig teicneòlas Apple airson Facetime leat còmhradh a chlàradh (gu furasta co-dhiù). Chan eil clàradh ri fhaotainn leis an dreach an-asgaidh de Google Hangouts nas mò.

Cò ris am bu chòir dhomh bruidhinn?

Tha e an urra riut fhèin – seana-phàrantan, uncailean, antaidhean; bidh an sgeulachd fhèin aig fiù 's do phàrantan ri innse. No, smaoinich air bruidhinn ri nàbaidhean agus daoine eile a tha nas sine sa choimhearsnachd; 's dòcha gum bi iad toilichte cothrom fhaighinn còmhradh ri cuideigin!

Buannachdan

Bidh fiosrachadh prìseil air a chruinneachadh, ach tha sinn a' creidsinn gu bheil buannachdan eile ann cuideachd. Bu chòir fàilte a chur air rud sam bith a tha a' brosnachadh còmhradh ri chèile. A bharrachd air seo, tha sinn an dòchas gun dèan seo ceangal eadar sean agus òg, agus math dh'fhaodte, gun tig coimhearsnachd a tha nas aonaichte agus nas amalaichte às a' phandemic.

Ceistean:

Ìre 1

Ceistean

Fiosrachadh pearsanta

An Teaghlach

- Dè an t-ainm a tha oirbh?
- A bheil ainm eile oirbh?
- Dè an t-ainm a bha air ur pàrantan?
- Càit agus cuin a rugadh sibh?
- A bheil peathraichean no bràithrean agaibh?
- Càit an robh sibh a' fuireach nuair a bha sibh òg?

An Taigh

- Cò ris a bha ur dachaigh coltach?
- Innsibh dhuinn ur cuimhne air a' chidsin.
- Innsibh dhuinn ur cuimhne air ur rùm-cadail.
- Am biodh sibh a' cuideachadh ur pàrantan anns an taigh?
- An robh peata agaibh?
- An robh telebhisean agaibh?
- An robh fòn agaibh?

Stòrlann
Nàiseanta na Gàidhlig

Bòrd na Gàidhlig

Cur-seachadan

- An robh dèideagan agaibh?
- Am biodh sibh a' cluich spòrs sam bith? Dè an spòrs a bhiodh a' còrdadh ribh?
- Dè na geamannan a bhiodh sibh a' cluich?
- A bheil cuimhne agaibh air òran sam bith a dh'ionnsaich sibh nuair a bha sibh òg?
- Am biodh sibh a' leughadh leabhraichean no comaigs?
- Am biodh sibh a' dol a dh'iasgach? Càit am biodh sibh a' dol?
- Am biodh sibh a' cuideachadh ur pàrantan anns a' ghàrradh no air a' chroit?
- Dè na cur-seachadan eile a bhiodh agaibh?
- An deach sibh a dh'àite sam bith air saor-làithean?

An Sgoil

- Càit an deach sibh dhan sgoil?
- An do chòrd an sgoil ribh?
- A bheil cuimhne agaibh air tidsear sam bith?
- Dè bha math/dona mun sgoil?
- Am biodh sibh a' cluich gheamannan san raon-sgoile?
- An deach sibh gu Sgoil Shàbaid?
- An robh aodach sònraichte agaibh airson Là na Sàbaid?

Sgeulachdan

- Dè na sgeulachdan a bha a' còrdadh ribh nuair a bha sibh òg?

Ìre 2

Ceistean

Fiosrachadh pearsanta

An Teaghlach

- Dè an t-ainm a tha oirbh?
- A bheil ainm eile oirbh?
- Dè an t-ainm a bha air ur pàrantan?

· Dè an t-ainm a tha oirbh?

- A bheil far-ainm no ainm eile aig daoine oirbh?
- Dè chanadh iad ri ur pàrantan?
- Cuin agus càit an do rugadh sibh?
- An robh peathraichean no bràithrean agaibh?
- Càit an robh ur teaghlach a' fuireach nuair a bha sibh òg?
- An robh càirdean sam bith a' fuireach faisg oirbh?

An Taigh

- Cò ris a bha ur dachaigh coltach nuair a bha sibh a' fàs suas?
- Innsibh dhuinn cuimhneachain sam bith a th' agaibh air na rumannan.
- Am biodh sibh a' cuideachadh ur pàrantan anns an taigh, anns a' ghàrradh no air a' chroit?
- An robh beathaichean agaibh?
- An robh innealan sam bith agaibh anns a' chidsin?
- A bheil cuimhne agaibh air an dealan agus bùrn/uisge a' tighinn an toiseach?
- An robh toidhleat agaibh a-staigh anns an taigh?
- An robh telebhisean no fòn agaibh nuair a bha sibh òg?
- Càit am biodh sibh a' dol air saor-làithean?

Cur-seachadan

- Am biodh sibh ag èisteachd ris a' "wireless"?
- Am biodh sibh a' leughadh leabhraichean, comaigs, pàipear-naidheachd?
- Am biodh sibh ag èisteachd ri ceòl? Dè an ceòl a bha a' còrdadh ribh?
- Am biodh sibh a' cluich spòrs sam bith?
- Dè na geamannan eile a bhiodh sibh a' cluich?
- Am biodh sibh ag iasgach? Càit am biodh sibh a' dol?
- An robh sibh ann an còisir?
- Dè na cur-seachadan eile a bhiodh agaibh?
- An do dh'ionnsaich sibh cur-seachad sam bith bho ur n-athair no ur màthair?

An Sgoil

- Dè an t-ainm a bh' air a' bhun-sgoil agus air an àrd-sgoil agaibh?
- An do chòrd an sgoil ribh? Dè b' fheàrr leibh – a' bhun-sgoil no an àrd-sgoil?
- A bheil cuimhne agaibh air tidsearan sam bith?
- Dè na leasan a chòrd ribh?
- A bheil cuimhne agaibh air geamannan sam bith a bhiodh sibh a' cluich?
- Am biodh cur-seachadan air an cur air chois às dèidh an latha-sgoile a bhith seachad?
- Dè an aois a bha sibh nuair a dh'fhàg sibh an sgoil?

Às dèidh na sgoile

- Càit an d' fhuair sibh obair às dèidh dhuibh an sgoil fhàgail?
- An d' fhuair sibh trèanadh airson obair?
- An deach sibh gu oilthigh no colaiste? Ma chaidh, dè rinn sibh ann an sin?
- An do rinn sibh siubhal às dèidh dhuibh an sgoil fhàgail?
- A bheil sibh air fuireach ann an sgìrean eile?
- A bheil cuimhne agaibh air rudeigin a cheannaich sibh nuair a thòisich sibh ag obair?

Coimhearsnachd

- Am biodh sibh a' dol gu club sam bith airson òigridh?
- Am biodh sibh a' dol dhan eaglais agus dhan an Sgoil Shàbaid?
- A bheil cuimhne agaibh a bhith air banais nuair a bha sibh òg?
- A bheil cuimhne agaibh air làithean sònraichte nuair a thigeadh a' choimhearsnachd còmhla?
- An robh e math a bhith a' fuireach ann an nuair a bha sibh òg? Carson?
- A bheil cuimhne agaibh air daoine a' fuireach ann an taighean-dubha?

Sgeulachdan

- A bheil sibh eòlach air seann sgeulachdan a bhuineas dhan sgìre agaibh mu dhaoine no mu thachartas annasach? Cò dh'inns na sgeulachdan dhuibh?
- An cuala sibh riamh sgeulachdan mu na sìthichean no rudan os-nàdarra?

Ìre 3 / 4

Fiosrachadh pearsanta

An Teaghlach

- Dè an t-ainm a tha oirbh?
- A bheil far-ainm no ainm eile aig daoine oirbh?
- Dè chanadh iad ri ur pàrantan no ris an teaghlach agaibh?
- A bheil cuimhne agaibh air ur seanairean no seanmhairean?
- Cuin agus càit an do rugadh sibh?

- Dè a' chuimhne a th' agaibh air làithean sònraichte mar ur co-là-breith/Nollaig?
- An robh peathraichean no bràithrean agaibh?
- Càit an robh ur teaghlach a' fuireach nuair a bha sibh òg?
- Cò na caraidean/nàbaidhean a bha a' fuireach faisg oirbh?

An Taigh

- Cò ris a bha ur dachaigh coltach nuair a bha sibh òg?
- Dè a' chuimhne a th' agaibh air na rumannan?
- An robh beathaichean agaibh?
- Dè bhiodh an teaghlach a' fàs anns a' ghàrradh no air a' chroit?
- Am biodh sibh a' cuideachadh ur pàrantan anns an taigh, anns a' ghàrradh no air a' chroit?
- Dè an obair a bh' agaibhse ri dhèanamh?
- An robh innealan sam bith agaibh anns a' chidsin airson cuideachadh le obair-taighe?
- A bheil cuimhne agaibh air an taigh mus robh an dealan agus am bùrn/an t-uisge ann?
- An robh toidhleat agaibh a-staigh anns an taigh?
- An robh telebhisean no fòn agaibh nuair a bha sibh òg?

Cur-seachadan

- Am biodh sibh ag èisteachd ris a' "wireless"? A bheil cuimhne agaibh air prògraman?
- Dè na leabhraichean/comaigs, pàipear-naidheachd a bhiodh sibh a' leughadh?
- Dè an ceòl a tha a' toirt làithean ur n-òige nur cuimhne? An robh sibh ann an còisir?
- Am biodh sibh a' dol gu dannsaichean no cèilidhean?
- Dè an seòrsa aodaich a bhiodh oirbh nuair a bha sibh a' dol a-mach?
- Am biodh sibh a' cluich spòrs sam bith?
- Am biodh sibh ag iasgach? Càit am biodh sibh a' dol? Dè an uidheamachd a bh' agaibh?
- Dè na cur-seachadan eile a bhiodh agaibh?
- An do dh'ionnsaich sibh cur-seachad sam bith bho dhuine anns an teaghlach agaibh?

Bun-sgoil

- Càit an deach sibh dhan bhun-sgoil?
- Dè b' fheàrr leibh mun bhun-sgoil? Carson?
- Cò na tidsearan air a bheil cuimhne agaibh?
- Dè na leasan a chòrd ribh?
- A bheil cuimhne agaibh air geamannan sam bith a bhiodh sibh a' cluich?
- Am biodh cur-seachadan air an cur air chois às dèidh an latha-sgoile a bhith seachad?

Àrd-sgoil

- Cò na tidsearan a bha agaibh san àrd-sgoil?
- Cò ris a bha latha san àrd-sgoil coltach?
- Am biodh sibh a' cluich gheamannan san raon-sgoile? Cò ris a bha iad coltach?
- Bheil cuimhne agaibh dè na fasan a bha a' dol aig an àm sin?
- Cò ris a bha na leasan coltach?
- Am biodh cur-seachadan air an cur air chois às dèidh an latha-sgoile a bhith seachad?
- An dò chòrd an àrd-sgoil ribh?
- An robh sibh a' fuireach ann an ostail? Ma bha, ciamar a chòrd sin ribh?

Às Dèidh na Sgoile

- Dè a' chiad obair a fhuair sibh às dèidh dhuibh an sgoil fhàgail?
- An deach sibh gu oilthigh no colaiste? Ma chaidh, dè rinn sibh ann an sin?
- An do rinn sibh cùrsa trèanaidh airson obair sam bith?
- A bheil cuimhne agaibh dè a' chiad phàigheadh a fhuair sibh?

- An do cheannaich sibh rudeigin sònraichte nuair a thòisich sibh a' cosnadh?
- An do rinn sibh siubhal gu sgìrean/dùthchannan eile às dèidh dhuibh an sgoil fhàgail?
- A bheil sibh air fuireach ann an sgìrean/dùthchannan eile?
- An robh cianalas oirbh air falbh bhon dachaigh?
- An do rinn sibh siubhal às dèidh dhuibh an sgoil fhàgail?
- Càit an d' fhuair sibh obair às dèidh na sgoile?

Coimhearsnachd

- An robh club sam bith no cur-seachadan ann airson òigridh?
- A bheil cuimhne agaibh air na cleachdaidhean a bhiodh ann, mar eisimpleir aig tiodhlacadh, nuair a bha sibh òg?
- An robh sibh air banais nuair a bha sibh òg? Dè a' chuimhne a th' agaibh oirre?
- A bheil cuimhne agaibh air daoine a' fuireach ann an taighean-dubha?
- A bheil cuimhne agaibh air làithean sònraichte nuair a thigeadh a' choimhearsnachd còmhla, mar eisimpleir A' Bhliadhn' Ùr, Oidhche Shamhna, Bannagan, Latha Faing?
- An robh e a' còrdadh ribh a bhith a' fuireach ann an nuair a bha sibh òg? Carson?

Creideamh

- Am biodh sibh a' dol dhan eaglais còmhla ris an teaghlach?
- Ciamar a bhiodh sibh a' faighinn dhan eaglais?
- Am biodh sibh a' dol dhan Sgoil Shàbaid?
- Am faodadh sibh a dhol a-mach a chluich Là na Sàbaid?
- Am biodh sibh a' dol gu clubaichean san eaglais, mar club-òigridh?
- Ma bha, càit am biodh sibh a' dol ann agus dè bhiodh sibh a' dèanamh an sin?
- Cò ris a bha na h-òrduighean coltach?
- Bheil cuimhne agaibh air tachartasan sònraichte sam bith eile co-cheangailte ris an eaglais?

Sgeulachdan

- Bheil lorg agaibh air gin a sheann sgeulachdan a bhuineas dhan sgìre agaibh mu dhaoine no mu thachartasan annasach?
- An cuala sibh riamh sgeulachdan mu na sìthichean no rudan os-nàdarra?
- Bheil sgeulachdan no seachas sam bith eile agaibh? Cò bhiodh ag innse sgeulachdan dhuibh?

Beatha làitheil

- Dèanaibh dealbh dhomh air mar a bha beatha làitheil a' bhaile ri ur ciad chuimhne.
- Am biodh sibh a' fàs biadh air an fhearann?
- Am biodh sibh a' dol dhan bhaile mhòr gu na bùithtean?
- Am biodh sibh a' ceannach biadh sna bùithtean?
- Cò na nàbaidhean a bha agaibh?
- Am biodh daoine a' tighinn a chèilidh dhan taigh agaibh air an fheasgar/ionnairidh?
- An robh mòran dhaoine le càraichean sa bhaile nuair a bha sibh òg?
- A bheil cuimhne agaibh air rudan sònraichte a thachair sna coimhearsnachdan?
- A bheil cuimhne agaibh air rudan bho a-muigh a thug buaidh air na bailtean (mar an Dàrna Cogadh)?

EACHDRAIDH MO BHAILE

PLANADH

Pròiseact Èisteachd is Labhairt – Ìre 1

Dòigh-beatha – san àm a dh'fhalbh agus na mo latha fhìn

Èisteachd is Labhairt

TSAI: mu dheidhinn beatha làitheil ann an Alba anns an àm a dh'fhalbh
: mun bhuaidh a tha aig saidheans air ar beatha làitheil, me, dealan, an t-eadar-lìon

'S urrainn dhomh:

- bruidhinn mu mo bheatha làitheil fhìn agus tòiseachadh a' dèanamh coimeas eadar mo bheatha fhìn agus a' bheatha làitheil aig daoine bho chionn fhada
- ionnsachadh mu dhòigh-beatha eadar-dhealaichte ann an Alba san àm a dh'fhalbh le bhith a' cur eòlas air dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- tuigsinn mar a tha Alba air atharrachadh agus dè na rudan a thug buaidh air an dòigh-beatha againn, me, dealan, an t-eadar-lìon
- eòlas a chur air cleachdaidhean ann am beatha làitheil an t-sluaigh anns an linn a dh'fhalbh
- sgilean Èisteachd is Labhairt a leudachadh tro bhith dèanamh coimeas eadar dòigh-beatha an latha an-diugh agus dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- a bhith misneachail mu bhith a' cur mo bheachdan fhìn an cèill
- ceistean a chruthachadh airson rannsachadh air dòigh-beatha san àm a dh'fhalbh le daoine nas sine anns a' choimhearsnachd
- eòlas a chur air daoine nas sine anns a' choimhearsnachd aig a bheil Gàidhlig agus Gàidhlig a chleachdadh ann an suidheachadh diofraichte

Litearrachd - Èisteachd is Labhairt

Lorg agus cleachdadh fiosrachaidh

Tha mi ag èisteachd no a' coimhead airson fiosrachadh feumail, agus tha mi a' cleachdadh seo gus taghaidhean a dhèanamh no rudan ùra ionnsachadh.

LIT 0-04a

Airson mo chuideachadh a' tuigsinn sgeulachdan agus theacsaichean eile, tha mi a' faighneachd cheistean agus a' dèanamh ceangal eadar na tha mi ag ionnsachadh agus nas aithne dhomh mu thràth.

LIT 0-07a / LIT 0-16a / GAI 0-17a

Cruthachadh theacsaichean

Ann an suidheachaidhean fìor is mac-meanmnach, tha mi a' cur an cèill eòlasan agus faireachdainnean, beachdan agus fiosrachadh gu soilleir.

LIT 0-09a

Cuspairean Sòisealta

Rannsaich mi mar a bha daoine beò san àm a dh'fhalbh, agus chleachd mi cluich mac-meanmnach gus sealltainn mar a bha am beatha eadar-dhealaichte bho mo bheatha fhìn agus beatha nan daoine mun cuairt orm.

SOC 0-04a

Saidheans

Bheir ionnsachadh anns na saidheansan comas dhomh: a' bhuaidh aig saidheansan air mo bheatha aithneachadh, air beatha dhaoine eile, air an àrainneachd agus air a' choimhearsnachd

Dòigh-beatha 1 ppt

Ceistean airson beachdachadh

- Càit am faigh mi uisge/bùrn ri òl?
- Dè as fheàrr leat, frasair no amar?
- Ciamar a bhios tu blàth nad dhachaigh?
- Ciamar a bhios daoine a' còcaireachd?
- Ciamar a bhios sinn a' nighe aodach?

Còmhraidh ri chèile

- Dè na rudan as fheàrr leat mu bhith beò ann an 2021?
- Tha ... nas fheàrr na ... oir
- Cha toigh leam ... a chionn 's nach eil...
- 'S toigh leam ... air sgàth 's gu bheil...
- 'S fheàrr leam ...

Cuir iad seo ann an òrdugh:

- Dè as fheàrr leat? Dè as cudromaiche dhutsa? Carson?
- Nam b' urrainn dhut siubhal air ais ann an tìm, dè bu mhotha a bhiodh tu ag ionndrainn?
(Chan eil freagairt cheart ann.)
- Uisge Toidhleat Teas san taigh Cucair Inneal-nigheadaireachd

Dòigh-beatha 2 ppt

Ceistean airson beachdachadh

- Ciamar a bhiodh daoine a' bruidhinn ri chèile?
- Ciamar a bhiodh daoine a' cur naidheachdan gu chèile?
- Ciamar a bhiodh daoine a' cluinntinn naidheachdan mu dè bha tachairt anns an dùthaich?
- Ciamar a bhiodh daoine a' faicinn fhilmichean?
- Dè na geamannan a bhiodh clann a' cluich?

Cuir iad seo ann an òrdugh:

- Dè as fheàrr leat? Dè as cudromaiche dhutsa? Carson?
- Nam b' urrainn dhut siubhal air ais ann an tìm, dè bu mhotha a bhiodh tu ag ionndrainn?
(Chan eil freagairt cheart ann.)
- A' cluich gheamannan coimpiutair
A' coimhead fhilmichean
A' bruidhinn ri daoine fada air falbh
A' cur teachdaireachd gu caraidean
A' faicinn nan naidheachdan

Pròiseact Èisteachd is Labhairt – Tràth Ìre

Dòigh-beatha – san àm a dh'fhalbh agus na mo latha fhìn

Èisteachd is Labhairt

TSAl: mu dheidhinn beatha làitheil ann an Alba anns an àm a dh'fhalbh

: mun bhuaidh a tha aig saidheans air ar beatha làitheil, me, dealan, an t-eadar-lìon

'S urrainn dhomh:

- bruidhinn mu mo bheatha làitheil fhìn agus tòiseachadh a' dèanamh coimeas eadar mo bheatha fhìn agus a' bheatha làitheil aig daoine bho chionn fhada
- ionnsachadh mu dhòigh-beatha eadar-dhealaichte ann an Alba san àm a dh'fhalbh le bhith a' cur eòlas air dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- tuigsinn mar a tha Alba air atharrachadh agus dè na rudan a thug buaidh air an dòigh-beatha againn, me, dealan, an t-eadar-lìon
- eòlas a chur air cleachdaidhean ann am beatha làitheil an t-sluaigh anns an linn a dh'fhalbh
- sgilean Èisteachd is Labhairt a leudachadh tro bhith dèanamh coimeas eadar dòigh-beatha an latha an-diugh agus dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- a bhith misneachail mu bhith a' cur mo bheachdan fhìn an cèill
- ceistean a chruthachadh airson rannsachadh air dòigh-beatha san àm a dh'fhalbh le daoine nas sine anns a' choimhearsnachd
- eòlas a chur air daoine nas sine anns a' choimhearsnachd aig a bheil Gàidhlig agus Gàidhlig a chleachdadh ann an suidheachadh diofraichte

Litearrachd – Èisteachd is Labhairt

Lorg agus cleachdadh fiosrachaidh

Fhad 's a tha mi ag èisteachd no a' coimhead, is urrainn dhomh adhbhar agus prìomh fhacail is bheachdan an teacsa aithneachadh agus bruidhinn air, agus am fiosrachadh seo a chleachdadh airson adhbhar sònraichte.

LIT 1-04a

'S urrainn dhomh beachdan is fiosrachadh iomchaidh a thaghadh is a chur an òrdugh agus facail a chleachdadh a bhios inntinneach is feumail do dhaoine eile.

LIT 1-06a

Cruthachadh theacsaichean

Nuair a bhios mi ag èisteachd agus a' bruidhinn ri daoine eile airson diofar adhbharan, is urrainn dhomh fiosrachadh, eòlasan, mìneachadh, bun-bheachdan is beachdan a chur an cèill, agus puingean a shoilleireachadh le bhith a' faighneachd cheistean no le bhith ag iarraidh air daoine tuilleadh a ràdh.

LIT 1-09a

Cuspairean sòisealta

'S urrainn dhomh coimeas a dhèanamh eadar pàirtean de bheatha làitheil dhaoine san àm a dh'fhalbh agus mo bheatha fhìn, a' cleachdadh fianais eachdraidheil no m' eòlas air a bhith ag ath-chruthachadh suidheachadh eachdraidheil.

SOC 1-04a

Saidheans

Bheir ionnsachadh anns na saidheansan comas dhomh: a' bhuaidh aig saidheansan air mo bheatha aithneachadh, air beatha dhaoine eile, air an àrainneachd agus air a' choimhearsnachd

Dòigh-beatha 1 PPT

Ceistean airson beachdachadh

- Ciamar a bhiodh daoine a' bruidhinn ri chèile bliadhnachan air ais?
- Ciamar a bhiodh daoine a' cur fios gu daoine fada air falbh?
- Ciamar a bhiodh daoine a' lorg fiosrachadh air cuspair air nach robh iad eòlach?
- Dè an taghadh a bh' aig clann airson leabhraichean a leughadh?
- Ciamar a bhiodh daoine a' faighinn a-mach dè bha a' tachairt anns an dùthaich no anns an t-saoghal?
- Dè an seòrsa innealan dealain a bha ann an taighean?
- Ciamar a bhiodh daoine a' faicinn fhilmichean?
- Ciamar a bhiodh daoine a' coinneachadh rin caraidean?
- Dè na geamannan a bhiodh clann a' cluich a-staigh agus a-muigh 50/100 bliadhna air ais?

Còmhraidh ri chèile

- Dè na rudan as fheàrr leat mu bhith beò ann 2021?
- Tha ... nas fheàrr na ... oir...
- Tha mi coma mu dheidhinn ... a chionn 's nach eil...
- 'S toigh leam ... air sgàth 's gu bheil...
- Nuair a bha mi na b' òige bu toigh leam ... ach a-nis 's fheàrr leam...

Cuir iad seo ann an òrdugh:

- Dè as fheàrr leat? Dè as cudromaiche dhutsa? Carson? (Chan eil freagairt cheart ann.)
- Fòn-làimhe
- Post-dealain
- Google/Fiosrachadh
- Leabhraichean-eileagtronaigeach
- Naidheachdan 24/7
- Alexa
- Filmichean/TBh
- Meadhanan Sòisealta
- Geamannan coimpiutair

Dòigh-beatha 2 ppt

Ceistean airson beachdachadh

- Ciamar a bhios sinn a' dèanamh tì agus tost?
- Ciamar a bhios sinn a' blàthachadh ar taighean?
- Dè na cur-seachadan a th' agad feasgar nuair a tha thu aig an taigh?
- Ciamar a bhios an teaghlach agad a' glanadh aodach?
- Cia mheud leabhar a leugh thu bho rugadh tu?
- Nuair a dh'fhàsas e dorch, ciamar a gheibh sibh solas anns an taigh agaibh?
- Dè na h-innealan as aithne dhut airson biadh a chòcaireachd?
- An fheàrr leat an t-amar no am frasair airson thu fhèin a nighe?
- Coimhead ris an aodach a th' ort. Cò rinn e?
- Càit am bi sibh a' ceannach biadh?

Nam b' urrainn dhut siubhal air ais ann an tìr am biodh tu a' tuigsinn nam briathran seo?

- "Tha Granaidh a' fighe geansaidh dubh dhomh."
- "Dè fo ghrian a tha ann am pìotsa?"
- "Bha mi anns an taigh-bheag agus tha mi bog fliuch!"
- "Tha mi ceithir bliadhna deug. Fàgaidh mi an sgoil."
- "Is toigh leam ceann-cropaig ach chan ith mi guga."

- “Bha mi cho fuar a-raoir. A-nochd tha mi ag iarraidh botal-teth.”
- “Fhuair mi trì tastain, leth-chrùn agus bonn-a-sia bho mo sheanair.”
- “Tha Charlie Chaplin cho èibhinn.”

Nam b' urrainn dhut siubhal air ais ann an tìm, dè na rudan bu mhotha a bhiodh tu ag ionndrainn?

- Bhithinn ag ionndrainn ... air sgàth 's gu bheil...
- 'S e an rud bu mhotha a bhithinn ag ionndrainn... ri linn...
- Cha bhithinn toilichte mura biodh ... agam oir...
- Cha chuireadh e dragh orm mura biodh ... agam seach...
- Chan eil mi a' smaoineachadh gun ionndrainninn ... idir a chionn 's...
- Tha mi coma mu ... mar sin cha bhithinn ga ionndrainn.

PLANADH

Pròiseact Èisteachd is Labhairt – Ìre 2

Dòigh-beatha – san àm a dh'fhalbh agus na mo latha fhìn

Èisteachd is Labhairt

TSAl: mu dhòigh-beatha san àm a dh'fhalbh airson coimeas a dhèanamh eadar an dòigh-beatha sin agus an dòigh-beatha agam fhìn mun bhuidhe a tha aig saidheans air ar beatha làitheil, me, dealan, an t-eadar-lìon, plastaig

'S urrainn dhomh:

bruidhinn mu mo bheatha fhìn agus beatha dhaoine san àm a dh'fhalbh agus dèanamh coimeas eadar na dòighean a bha am beatha làitheil acasan coltach no eadar-dhealaichte bhon bheatha agamsa

- ionnsachadh mu dhòigh-beatha eadar-dhealaichte ann an Alba san àm a dh'fhalbh le bhith a' cur eòlas air dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- tuigsinn mar a tha Alba air atharrachadh agus dè na rudan a thug buaidh air an dòigh-beatha againn, me, dealan, an t-eadar-lìon
- eòlas a chur air cleachdaidhean ann am beatha làitheil an t-sluaigh anns an linn a dh'fhalbh
- sgilean Èisteachd is Labhairt a leudachadh tro bhith dèanamh coimeas eadar dòigh-beatha an latha an-diugh agus dòigh-beatha bho chionn 70/100 bliadhna
- a bhith misneachail mu bhith a' cur mo bheachdan fhìn an cèill
- ceistean a chruthachadh airson rannsachadh air an dòigh-beatha san àm a dh'fhalbh le daoine nas sine anns a' choimhearsnachd
- eòlas a chur air daoine nas sine anns a' choimhearsnachd aig a bheil Gàidhlig agus Gàidhlig a chleachdadh ann an suidheachadh diofraichte

Litearrachd – Èisteachd is Labhairt

Lorg agus cleachdadh fiosrachaidh

Fhad 's a tha mi ag èisteachd no a' coimhead, 's urrainn dhomh adhbhar an teacsa, na prìomh bheachdan agus am fiosrachadh a tha a' cur taic riutha aithneachadh agus bruidhinn orra, agus 's urrainn dhomh am fiosrachadh seo a chleachdadh airson diofar adhbharan.

LIT 2-04a

'S urrainn dhomh beachdan is fiosrachadh iomchaidh a thaghadh is a chur an òrdugh ann an dòigh a tha freagairt air m' adhbhar agus facail a chleachdadh a fhreagras air mo luchd-amais.

LIT 2-06a

Cruthachadh theacsaichean

Nuair a bhios mi ag èisteachd agus a' bruidhinn ri daoine eile airson diofar adhbharan, is urrainn dhomh:

- fiosrachadh, eòlasan is beachdan innse
- pròiseasan agus beachdan a mhineachadh
- na cùisean a thèid a thogail aithneachadh agus geàrr-chunntas a dhèanamh air na prìomh phuingeannan agus cho-dhùnaidhean
- puingeannan a shoilleireachadh le bhith a' faighneachd cheistean no le bhith ag iarraidh air daoine tuilleadh a ràdh.

LIT 2-09a

Cuspairean sòisealta

'S urrainn dhomh coimeas a dhèanamh eadar dòigh-beatha an t-sluaigh san àm a dh'fhalbh agus na mo latha fhìn, agus pàirt a ghabhail ann an còmhraidh air na dòighean sa bheil iad coltach agus aacoltach ri chèile.

SOC 2-04

Saidheans

Bheir ionnsachadh anns na saidheansan comas dhomh: a' bhuaidh aig saidheansan air mo bheatha aithneachadh, air beatha dhaoine eile, air an àrainneachd agus air a' choimhearsnachd.

Dòigh-beatha 1 ppt

Ceistean airson beachdachadh

- A' toirt uisge às an tobar V uisge-pioba anns an taigh
- A' blàthachadh an taighe le teine guail/fiodh/mòine V a' bruthadh suids airson an teas a chur air
- A' lasadh choinnlean no lampa ola V solas an dealain
- A' còcaireachd biadh air teine V a' còcaireachd le cucair gas/dealain
- A' cumail biadh ann an salann/fion-geur/tioram V a' cumail biadh reòthte
- A' nighe led làmhnan V a' cleachdadh inneal-nigheadaireachd
- A' cleachdadh poit-mhùin no taigh-beag a-muigh V toidhleat am broinn an taighe
- Gad nighe fhèin ann an tuba V gad nighe fhèin ann am frasair no amar
- A' fighe/fuaigheal aodach V a' ceannach aodach anns na bùithtean

Beachdaich air na briathran seo

Dè tha iad a' ciallachadh?

- "Is toigh leam ceann-cropaig ach chan ith mi guga."
- "Bha mi cho fuar a-raoir. A-nochd tha mi ag iarraidh botal-teth."
- "Fhuair mi trì tastain, leth-chrùn agus bonn-a-sia bho mo sheanair."
- "Tha Charlie Chaplin cho èibhinn."

Còmhraidh ri chèile

- Dè na rudan as fheàrr leat mu bhith beò ann an 2021?
- Tha ... nas fheàrr na ... oir...
- Tha mi coma mu dheidhinn ... a chionn 's nach eil...
- 'S toigh leam ... air sgàth 's gu bheil...
- Nuair a bha mi na b' òige bu toigh leam ... ach a-nis 's fheàrr leam...

Dòigh-beatha 2 ppt

Ciamar a tha na leanas coltach no eadar-dhealaichte bho chèile?

- A' sgrìobhadh litir V A' sgrìobhadh teacs
- A' rannsachadh ann an encyclopedia V A' rannsachadh le einnsean-lorg
- A' fònachd an "operator" V A' fònachd le fòn-làimhe
- Ag èisteachd ris na naidheachdan aig sia uairean V A' faighinn naidheachdan cho luath 's a thachras dad
- A' coimhead fhilmichean dubh & geal anns an taigh-dhealbh V A' faicinn fhilmichean uair sam bith an àite sam bith
- A' cluich gheamannan bùird V A' cluich gheamannan coimpiutair
- A' coinneachadh charaidean ann an cafaigh V A' coinneachadh charaidean air-loidhne
- Ag ithe biadh Albannach V Ag ithe biadh bho dhùthchanan eile

Beachdaich air na briathran seo.

Dè tha iad a' ciallachadh?

- "Tha Granaidh a' fighe geansaidh dubh dhomh."
- "Dè fo ghrian a tha ann am piotsa?"
- "Bha mi anns an taigh-bheag agus tha mi bog fliuch!"
- "Tha mi ceithir bliadhna deug. Fàgaidh mi an sgoil."

Nam b' urrainn dhut siubhal air ais ann an tìm, dè na rudan bu mhotha a bhiodh tu ag ionndrainn?

- Bhithinn ag ionndrainn ... air sgàth 's gu bheil...
- 'S e an rud bu mhotha a bhithinn ag ionndrainn... ri linn...
- Cha bhithinn toilichte mura biodh ... agam oir...
- Cha chuireadh e dragh orm mura biodh ... agam seach...
- Chan eil mi a' smaoinichadh gun ionndrainninn ... idir a chionn 's...
- Tha mi coma mu ... mar sin cha bhithinn ga ionndrainn.